

Warszawa, dnia 22 grudnia 2017 r.

Poz. 2403

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 8 grudnia 2017 r.

w sprawie wprowadzenia programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła na lata 2018–2020

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się program zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na lata 2018–2020, który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

PROGRAM ZWALCZANIA GĄBCZASTEJ ENCEFALOPATII BYDŁA
(BOVINE SPONGIFORM ENCEPHALOPATHY – BSE) NA LATA 2018–2020

1. Identyfikacja programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE)

Państwo członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **gąbczasta encefalopatia bydła (BSE)**
Lata realizacji: **2018–2020**

2. Opis programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na lata 2018–2020

Celem realizacji programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na lata 2018–2020, zwanego dalej „Programem”, jest wykrycie każdego przypadku gąbczastej encefalopatii bydła, zwanej dalej „BSE”, w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Prowadzenie badań jest nieodzownym elementem systemu kontroli przenośnych gąbczastych encefalopatii przeżuwaczy (TSE).

Kontrola BSE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej polega na prowadzeniu aktywnego nadzoru, przez który rozumie się badanie bydła zaliczanego do grup ryzyka (np. zwierzęta padłe, poddane ubojowi z konieczności, wykazujące nietypowe objawy w trakcie badania przedubojowego, w tym zwierzęta, które doznały urazów w trakcie transportu lub w rzeźni, lub zostały zabite w ramach zwalczania choroby zakaźnej zwierząt, zwierzęta ze stad, w których stwierdzono stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego w żywieniu); próbki są pobierane od zwierząt mających powyżej 48 miesięcy życia.

Prowadzony jest również bierny nadzór, przez który rozumie się badanie bydła w każdym wieku w przypadku, gdy zachowanie zwierzęcia nasuwa podejrzenie wystąpienia BSE.

Zwalczanie BSE polega, m. in. na zidentyfikowaniu pozostałych zwierząt w gospodarstwie, w którym przebywało zwierzę, u którego stwierdzono BSE, potomstwa tych zwierząt urodzonego w okresie dwóch lat przed wystąpieniem objawów klinicznych lub stwierdzeniem BSE u krowy oraz zidentyfikowaniu zwierząt należących do kohorty.

Zapobieganie, kontrola i zwalczanie BSE są przeprowadzane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 999/2001”, z uwzględnieniem zasad, o których mowa w decyzji Komisji 2009/719/WE z dnia 28 września 2009 r. upoważniającej niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 256 z 29.09.2009, str. 35, z późn. zm.).

W rozporządzeniu nr 999/2001 zobowiązano również każde państwo członkowskie Unii Europejskiej do przeprowadzania rocznych programów monitorowania TSE na podstawie aktywnego i biernego nadzoru, zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia nr 999/2001.

Dnia 4 lutego 2013 r. weszła w życie decyzja wykonawcza Komisji 2013/76/UE zmieniająca decyzję 2009/719/WE upoważniająca niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 35 z 06.02.2013, str. 6), zwana dalej „decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE”. Daje ona państwom członkowskim możliwość zmiany dotychczasowych rocznych programów monitorowania.

W latach 2001–2016 wykryto 75 przypadków BSE na 6 574 761 wykonanych badań, ostatni zaś przypadek BSE w Polsce stwierdzono w 2013 r. Od tego czasu w Rzeczypospolitej Polskiej nie wystąpił żaden przypadek BSE. Dzięki zadowalającej sytuacji epizootycznej odnośnie do BSE w Rzeczypospolitej Polskiej i skutecznemu systemowi monitorowania choroby – począwszy od 2018 r. zwierzęta poddawane ubojowi jako zdrowe nie będą badane w kierunku BSE. Obowiązkiem badania

w kierunku BSE objęte pozostaną nadal zwierzęta należące do grupy ryzyka oraz zwierzęta będące w każdym wieku w przypadku, gdy ich zachowanie nasuwa podejrzenie wystąpienia BSE.

3. Opis sytuacji epidemiologicznej związanej z BSE

Regularne monitorowanie BSE, zgodnie z wymaganiami obowiązującymi w Unii Europejskiej, rozpoczęło się w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitorowania zbadano 30 309 sztuk bydła, w 2002 r. – 286 592, w 2003 r. – 455 413, w 2004 r. – 481 116, w 2005 r. – 515 976, w 2006 r. – 594 121, w 2007 r. – 603 810, w 2008 r. – 611 566, w 2009 r. – 638 072, w 2010 r. – 637 240, w 2011 r. – 475 906, w 2012 r. – 326 280, w 2013 r. – 318 849, w 2014 r. – 207 503, w 2015 r. – 222 821, a w 2016 r. – 169 187.

Spadek liczby badań w 2011 r. był związany z podwyższeniem wieku bydła badanego w kierunku BSE do 72 miesięcy życia, w związku z zakwalifikowaniem Rzeczypospolitej Polskiej do grupy państw członkowskich upoważnionych do zmiany systemu monitorowania BSE, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2011/358/UE z dnia 17 czerwca 2011 r. zmieniającą decyzję 2009/719/WE upoważniającą niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 161 z 21.06.2011, str. 29).

Spadek liczby badań w 2014 r. był związany z podwyższeniem wieku bydła badanego w kierunku BSE do 96 miesięcy życia, w związku z zakwalifikowaniem Rzeczypospolitej Polskiej do grupy państw członkowskich upoważnionych do zmiany systemu monitorowania BSE, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE.

Spadek liczby badań w 2016 r. był związany z podwyższeniem wieku bydła badanego w kierunku BSE do 108 miesięcy życia, w związku z zakwalifikowaniem Rzeczypospolitej Polskiej do grupy państw członkowskich upoważnionych do zmiany systemu monitorowania BSE, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE.

Dane dotyczące bydła objętego monitorowaniem są przedstawione w tabeli 1.1.

Tabela 1.1

Okres	Bydło poddane ubojowi jako zdrowe	Bydło poddane ubojowi z konieczności	Bydło poddane ubojowi jako chore lub podejrzane o chorobę	Bydło padłe	Bydło podejrzane o BSE	Ogółem
2001	29 882	347	0	80	0	30 309
XI – XII						
2002	278 709	4 709	1 183	1 944	47	286 592
I – XII						
2003	428 452	9 401	2 757	14 715	88	455 413
I – XII						
2004	445 198	9 259	2 134	24 449	76	481 116
I – XII						
2005	472 028	10 495	648	32 552	253	515 976
I – XII						
2006	540 148	10 035	382	43 328	228	594 121
I – XII						
2007	546 243	9 529	61	47 883	94	603 810
I – XII						
2008	556 583	8 758	7	46 196	22	611 566
I – XII						
2009	587 339	6 811	9	43 900	13	638 072
I – XII						
2010	590 171	310	1	46 752	6	637 240
I – XII						
2011*	440 856	190	887	33 964	9	475 906
I – XII						
2012	299 682	384	1 501	24 691	22	326 280
I – XII						
2013	280 145	899	588	37 179	38	318 849
I – XII						
2014**	172 139	1 469	463	33 407	25	207 503
I – XII						
2015	184 427	4 076	440	33 866	12	222 821
I – XII						
2016***	131 825	4 388	456	32 498	20	169 187

* Począwszy od dnia 1 lipca 2011 r., zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2011/358/UE z dnia 17 czerwca 2011 r. zmieniającą decyzję 2009/719/WE upoważniającą niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE, zmianie uległ wiek bydła badanego w kierunku BSE.

** Począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r., zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE, zmianie uległ wiek bydła badanego w kierunku BSE.

*** Począwszy od dnia 1 stycznia 2016 r., zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE, zmianie uległ wiek bydła badanego w kierunku BSE.

Pierwszy przypadek BSE wykryto w Rzeczypospolitej Polskiej w 2002 r. W tym też roku wykryto 4 przypadki BSE. W 2003 r. wykryto 5 przypadków, a w 2004 r. – 11 przypadków. W 2005 r. wykryto 20 przypadków BSE, co stanowi największą liczbę przypadków BSE wykrytych rocznie w Rzeczypospolitej Polskiej. Od 2006 r. ta liczba wyraźnie spadała, aż do 2011 r. W 2006 r. stwierdzono 10 przypadków BSE, w 2007 r. – 9 przypadków, w 2008 r. – 5 przypadków, w 2009 r. – 4 przypadki, w 2010 r. – 2 przypadki, w 2011 r. – 1 przypadek, w 2012 r. – 3 przypadki, natomiast w 2013 r. – 1 przypadek. W 2014 r., 2015 r. i 2016 r. nie stwierdzono żadnego przypadku BSE.

Zestawienie występowania przypadków BSE z podziałem na lata oraz województwa przedstawia tabela 1.2.

Tabela 1.2

Rok	Województwa															
	02 Dolnośląskie	04 Kujawsko-pomorskie	06 Lubelskie	08 Lubuskie	10 Łódzkie	12 Małopolskie	14 Mazowieckie	16 Opolskie	18 Podkarpackie	20 Podlaskie	22 Pomorskie	24 Śląskie	26 Świętokrzyskie	28 Warmińsko-mazurskie	30 Wielkopolskie	32 Zachodniopomorskie
2002	styczeń															
	luty															
	marzec															
	kwiecień															
	maj						1									
	czerwiec															
	lipiec															
	sierpień			1												
	wrzesień							1								
	październik			1												
	listopad															
	grudzień															
	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	suma:															4

czerwiec																
lipiec																
sierpień																
wrzesień																
październik																
listopad																
grudzień																
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
suma:																1

Rok

2014	styczeń																
	luty																
	marzec																
	kwiecień																
	maj																
	czerwiec																
	lipiec																
	sierpień																
	wrzesień																
	październik																
	listopad																
	grudzień																
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	suma:																0

Rok

2015	styczeń																
	luty																
	marzec																
	kwiecień																
	maj																
	czerwiec																
	lipiec																
	sierpień																
	wrzesień																
	październik																
	listopad																
	grudzień																
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	suma:																0

Rok

2016	styczeń															
	luty															
	marzec															
	kwiecień															
	maj															
	czerwiec															
	lipiec															
	sierpień															
	wrzesień															
	październik															
	listopad															
	grudzień															
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
															suma:	0

Podsumowanie

Lata 2002–2016																
suma w																
poszczególnych																
województwach.:	3	3	7	1	7	5	14	2	3	10	0	0	2	5	12	1
															suma:	75

Największą liczbę przypadków BSE wykryto w ramach aktywnego nadzoru w odniesieniu do grupy zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach biernego nadzoru wykryto zaledwie 3 przypadki BSE.

Poszczególne grupy bydła, w których stwierdzono przypadki BSE, przedstawia tabela 1.3.

Tabela 1.3

Rok	Liczba przypadków BSE	Bydło poddane ubojowi jako zdrowe	Bydło poddane ubojowi z konieczności	Bydło z objawami klinicznymi BSE	Bydło padłe	Kohorta
2002	4	3	0	1	0	0
2003	5	4	0	1	0	0
2004	11	8	2	0	1	0
2005	20	16	0	1	2	1
2006	10	7	0	0	3	0
2007	9	6	1	0	2	0

2008	5	3	2	0	0	0
2009	4	3	0	0	1	0
2010	2	2	0	0	0	0
2011	1	1	0	0	0	0
2012	3	3	0	0	0	0
2013	1	1	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0	0
Suma	75	57	5	3	9	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE, były urodzone w Rzeczypospolitej Polskiej. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, iż tylko w nielicznych przypadkach potwierdzono, że najbardziej prawdopodobną drogą zakażenia BSE było spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mlekozastępczych zawierających tłuszcz zwierzęcy.

Od stwierdzenia pierwszego przypadku BSE w 2002 r. liczba przypadków BSE zmieniała się, przy czym przez pewien okres (lata 2002–2005) – rosła. Wprowadzenie w poprzednich latach programu zwalczania BSE, zgodnego z wytycznymi Unii Europejskiej, pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych.

Wzrost liczby przypadków BSE przedstawia się następująco:

- 1) od 2002 r. do 2003 r. wynosił 25%;
- 2) od 2003 r. do 2004 r. wynosił 120%;
- 3) od 2004 r. do 2005 r. wynosił 82%.

Od 2006 r. obserwuje się corocznie spadek liczby diagnozowanych przypadków BSE w stosunku do roku poprzedniego:

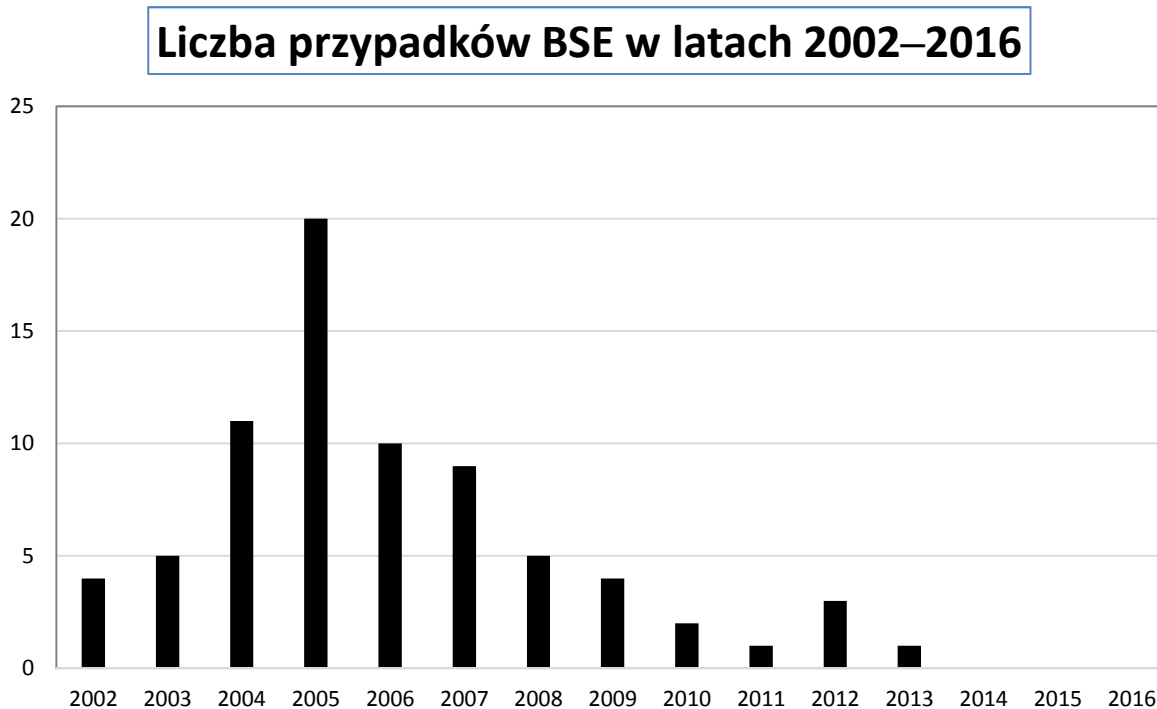
- 1) w 2006 r. spadek wynosił 50%;
- 2) w 2007 r. spadek wynosił 10%;
- 3) w 2008 r. spadek wynosił 44,4%;
- 4) w 2009 r. spadek wynosił 20%;
- 5) w 2010 r. spadek wynosił 50%;
- 6) w 2011 r. spadek wynosił 50%.

W 2012 r. nastąpił ponowny wzrost liczby diagnozowanych przypadków BSE w stosunku do roku poprzedniego. Wykryto bowiem 3 przypadki BSE.

W 2013 r. ponownie liczba diagnozowanych przypadków BSE spadła, wykryto 1 przypadek BSE. W latach 2014–2016 nie wykryto żadnego przypadku BSE.

Liczba przypadków BSE w latach 2002–2016 została przedstawiona na wykresie 1.

Wykres 1

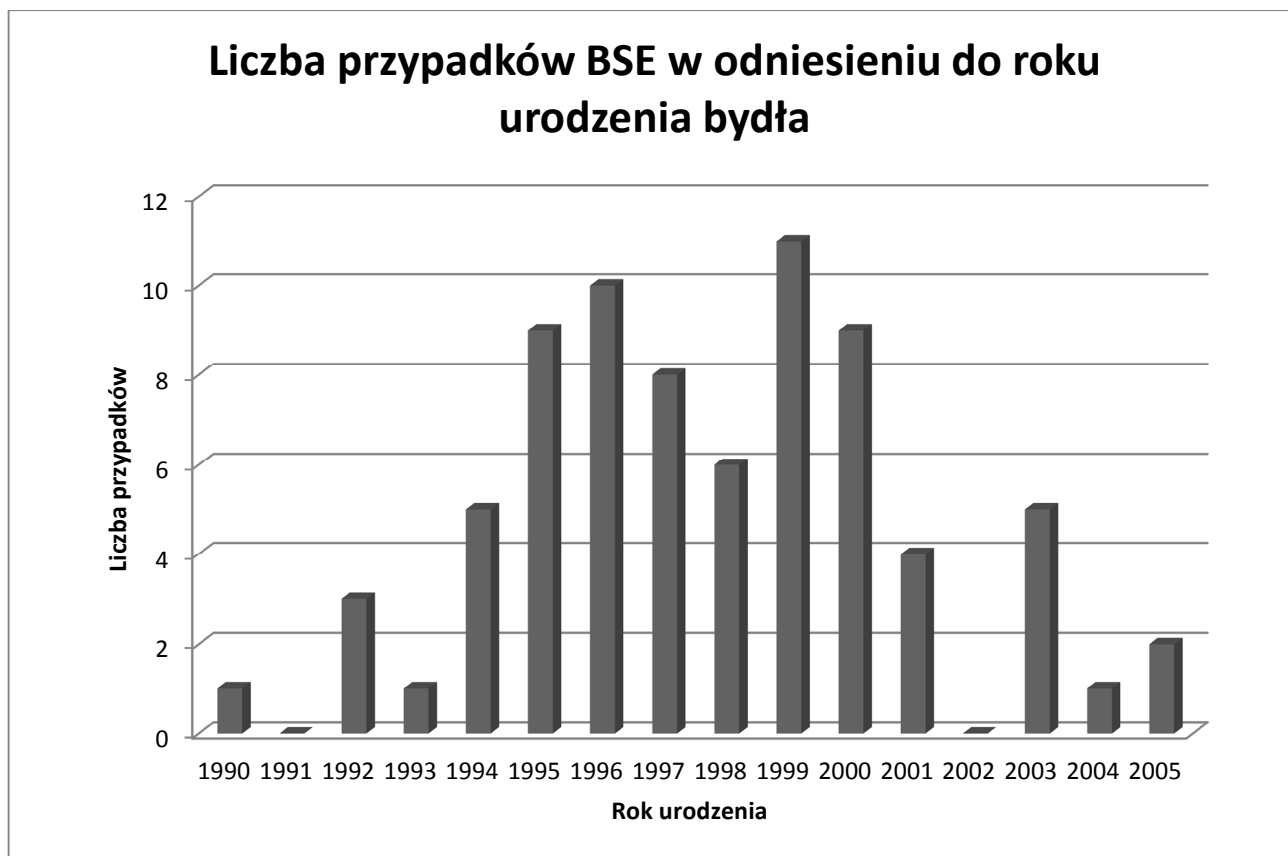
Biorąc pod uwagę wiek bydła, u którego stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zakażeń BSE zaobserwowano u bydła urodzonego od 1995 r. do 2000 r. Najwyższy odsetek tych zakażeń dotyczy bydła urodzonego w 1996 r. i 1999 r.

Zestawienie liczby przypadków BSE w odniesieniu do roku urodzenia zakażonego bydła przedstawia tabela 1.4 oraz wykres 2.

Tabela 1.4

Rok urodzenia	Liczba przypadków BSE
1990	1
1991	0
1992	3
1993	1
1994	5
1995	9
1996	10
1997	8
1998	6
1999	11
2000	9
2001	4
2002	0
2003	5
2004	1
2005	2
SUMA:	75

Wykres 2

Najwięcej przypadków BSE stwierdzono u bydła mającego od 5 do 9 lat życia. Zestawienie liczby przypadków BSE w odniesieniu do wieku bydła przedstawia tabela 1.5 oraz wykres 3.

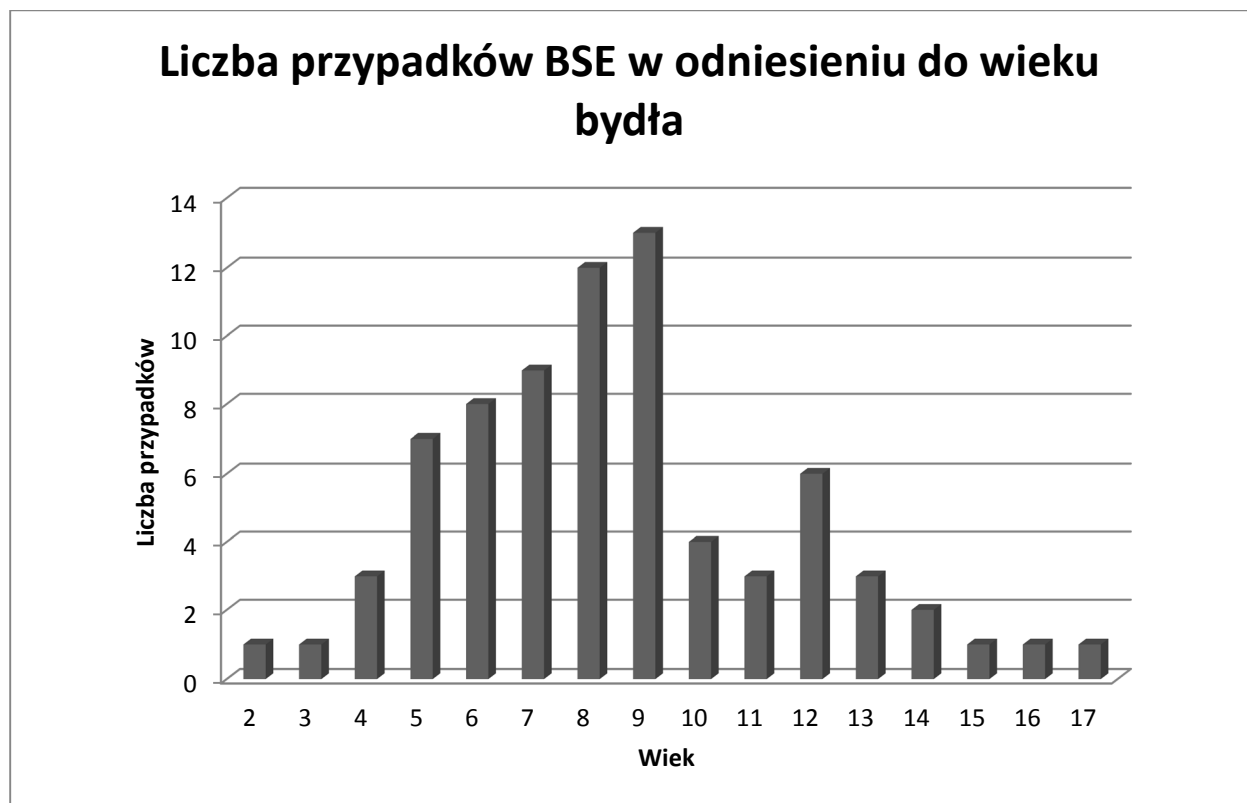
Tabela 1.5

Wiek (w latach)	Liczba przypadków BSE
2	1
3	1
4	3
5	7
6	8
7	9
8	12
9	13
10	4
11	3

12	6
13	3
14	2
15	1
16	1
17	1
SUMA	75

Wykres 3

4. Środki przewidziane w Programie

4.1. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór nad realizacją Programu i jego koordynację w województwach, na obszarze których będzie realizowany Program

Za realizację Programu będą odpowiedzialne organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, organ szczebla centralnego –

Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację Programu. Ponadto, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej, w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji.

4.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany Program

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na terytorium tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 305 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii). Wojewódzki lekarz weterynarii kieruje działaniem Inspekcji Weterynaryjnej na obszarze województwa.

Podział Rzeczypospolitej Polskiej na województwa ilustruje rysunek 1.

Rysunek 1

4.3. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa utrzymujące bydło w Rzeczypospolitej Polskiej są rejestrowane w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (SIRZ), prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Ponadto podjęcie działalności w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt wymaga zgłoszenia właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii.

Kwestię tę regulują następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2017 r. poz. 1853);
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 546).

4.4. Regulacje prawne dotyczące systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt

Identyfikacja i rejestracja zwierząt w Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone na podstawie następujących przepisów:

- 1) ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenia Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 3) rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiającego system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczącego etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);

- 4) rozporządzenia Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242).

System identyfikacji i rejestracji zwierząt w Polsce obejmuje, w przypadku zwierząt z gatunku bydło, następujące elementy:

- 1) rejestr zwierząt gospodarskich oznakowanych prowadzony przez ARiMR w systemie informatycznym;
- 2) znaki identyfikacyjne zwierząt;
- 3) paszporty bydła;
- 4) księgi rejestracji bydła prowadzone w siedzibach stada utrzymujących bydło.

System ten jest wykorzystywany w szczególności do ustalania miejsc pobytu i przemieszczeń zwierząt.

W rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych gromadzi się dane dotyczące zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy i świnie oraz miejsc ich przebywania (siedzib stad, w których są utrzymywane zwierzęta), a także dane dotyczące przemieszczeń, urodzeń, padnięć i ubojów tych zwierząt oraz dane dotyczące ich posiadaczy. Inspekcja Weterynaryjna ma bezpośredni dostęp do danych zawartych w przedmiotowym rejestrze.

Stada, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunku bydło, podlegają obowiązkowi rejestracji w SIRZ prowadzonym przez ARiMR. Posiadacz zwierzęcia gospodarskiego z gatunku bydło jest obowiązany zgłosić kierownikowi biura powiatowego ARiMR siedzibę stada, w celu nadania numeru siedziby stada, nie później niż w dniu wprowadzenia pierwszego zwierzęcia do siedziby stada. Zgłoszenia dokonuje się pisemnie na formularzu udostępnionym przez ARiMR lub w postaci elektronicznej. Numer siedziby stada składa się z liter PL, dziewięciu cyfr oznaczających numer identyfikacyjny posiadacza zwierzęcia (numer producenta) oraz trzech cyfr oznaczających kolejny numer siedziby stada.

Właściciele zwierząt z gatunku bydło są obowiązani do zgłaszania wszystkich zdarzeń dotyczących tych zwierząt. Zgłoszenia przedmiotowych zdarzeń posiadacz zwierząt dokonuje przez wypełnienie druków udostępnianych przez ARiMR lub drogą elektroniczną przy użyciu specjalnej aplikacji. Posiadacz bydła ma obowiązek zgłosić

w ARiMR każde zdarzenie dotyczące zwierzęcia, takie jak przemieszczenie (np. kupno, sprzedaż, wywóz), urodzenie, ubój lub padnięcie, w terminie 7 dni od dnia wystąpienia zdarzenia. W przypadku przemieszczeń bydła w wyniku sprzedaży, obowiązek zgłoszenia wystąpienia zdarzenia spoczywa na obu stronach transakcji.

W Polsce zwierzęta z gatunku bydło znakuje się indywidualnie przez umieszczenie na obu małżowinach usznych zwierzęcia kolczyków z indywidualnym numerem identyfikacyjnym. Numer identyfikacyjny składa się z 14 znaków:

- 1) symbolu kraju – w przypadku Polski są to litery PL;
- 2) 12 cyfr, z których:
  - a) dwie pierwsze – to cyfry oznaczające numer serii kolczyka,
  - b) dziewięć następnych – to cyfry oznaczające numer zwierzęcia,
  - c) ostatni znak – to cyfra kontrolna.

Obowiązek identyfikacji zwierząt spoczywa na posiadaczu tych zwierząt. Posiadacz bydła jest obowiązany do założenia tym zwierzętom kolczyków oraz do zgłoszenia do ARiMR faktu oznakowania zwierzęcia w każdym przypadku przed opuszczeniem przez to zwierzę siedziby stada, w której się urodziło, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia urodzenia tego zwierzęcia.

Ponadto, każda sztuka bydła musi posiadać paszport, który jest niezbędny w trakcie transportu zwierzęcia. Instytucją właściwą w sprawach związanych z paszportem bydła jest ARiMR. W paszporcie są zawarte dane dotyczące indywidualnego numeru identyfikacyjnego oraz siedziby stada zwierzęcia, jego płci i rasy, numeru identyfikacyjnego matki zwierzęcia, daty i miejsca urodzenia zwierzęcia.

W księdze rejestracji bydła prowadzonej w siedzibie stada, w której jest utrzymywane bydło, są umieszczane informacje dotyczące siedziby stada oraz – nie później niż 7 dni od dnia wystąpienia zdarzenia – dane dotyczące zwierząt przebywających w siedzibie stada, w tym dane dotyczące siedzib stad, z których i do których zwierzęta zostały przemieszczone.

4.5. Regulacje prawne dotyczące obowiązku powiadamiania o BSE

W Rzeczypospolitej Polskiej obowiązek powiadamiania o BSE wynika bezpośrednio z następujących przepisów:

- 1) rozporządzenia nr 999/2001;

- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt określono obowiązek zgłaszania podejrzenia wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt, w tym BSE. Zgodnie z art. 42 ww. ustawy podejrzenie wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt, w tym wystąpienie objawów neurologicznych u zwierząt, które mogą nasuwać podejrzenie BSE, podlega obowiązkowi niezwłocznego zgłoszenia organowi Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższemu podmiotowi świadczącemu usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta). Ponadto posiadacz bydła ma obowiązek natychmiastowego informowania powiatowego lekarza weterynarii o każdym przypadku padnięcia bydła.

Nie przewiduje się kar za zgłoszenie, w wyniku którego nie zostanie potwierdzona choroba. Nie przewiduje się również zwrotu kosztów poniesionych przez osobę zgłaszającą podejrzenie wystąpienia choroby, jeżeli podejrzenie to się nie potwierdzi.

4.6. Badania

4.6.1. Szybkie testy u bydła

	Wiek (w miesiącach), powyżej którego zwierzęta poddaje się badaniu	Szacowana liczba zwierząt do zbadania	Szacowana liczba szybkich testów, w tym stosowanych do potwierdzenia wyników badania
Bydło określone w ust. 2.1, 3 i 4 w części I w rozdziale A załącznika III do rozporządzenia nr 999/2001	48	37 342	37 361

4.6.2. Badania potwierdzające, inne niż szybkie testy, o których mowa w rozdziale C załącznika X do rozporządzenia nr 999/2001

Szacunkowa liczba badań potwierdzających, które zostaną przeprowadzone u bydła	8
--	---

Założenia określone w ust. 4.6.1. i 4.6.2. przyjęto na podstawie danych uzyskanych za 2016 r.

4.7. Zwalczenie

4.7.1. Środki podejmowane po stwierdzeniu przypadku BSE

4.7.1.1. Opis

Działania lekarzy weterynarii podejmowane w związku z wystąpieniem przypadku BSE w Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) rozporządzenie nr 999/2001;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto w celu usprawnienia działań Inspekcji Weterynaryjnej została wydana Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWpr02010-1/2014 z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie postępowania przy zgłaszaniu i zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła (BSE). Instrukcja ta jest aktem prawa wewnętrznego i dlatego też jej przepisy nie mogą rozstrzygać o prawach i obowiązkach podmiotów nadzorowanych.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku BSE, przeprowadza się co najmniej następujące czynności:

- 1) niszczy się wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia oraz wszystkie części tuszy zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (co najmniej jedna przed i dwie po) – w przypadku bydła poddanego ubojowi;
- 2) przeprowadza się szczegółowe dochodzenie epizootyczne.

Dochodzenie epizootyczne ma na celu:

- 1) ustalenie źródła zakażenia BSE;
- 2) określenie liczby i zidentyfikowanie wszystkich sztuk przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zwierzęcia zakażonego BSE;
- 3) ustalenie historii zwierzęcia zakażonego BSE oraz określenie miejsca pobytu potomstwa krowy zakażonej BSE;
- 4) ustalenie kohorty dla zwierzęcia zakażonego BSE;
- 5) ustalenie możliwej drogi przeniesienia BSE;
- 6) ustalenie innych zwierząt zarówno przebywających w gospodarstwie, w którym stwierdzono BSE, jak i przebywających w innych gospodarstwach,

które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia BSE, co zwierzę zakażone BSE;

- 7) ustalenie, czy przemieszczenie potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogło być przyczyną zakażenia w gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta, które zostały w trakcie dochodzenia epizootycznego uznane za potencjalnie zakażone BSE, zabija się, a następnie niszczy ich zwłoki, zaś produkty uznane za potencjalnie skażone BSE – niszczy.

4.7.1.2. Tabela podsumowująca

Szacunkowa liczba zwierząt, które należy zabić, zgodnie z ust. 2.1 w rozdziale B załącznika VII do rozporządzenia nr 999/2001	3
---	---

5. Koszty

5.1. Szczegółowa analiza kosztów Programu

Finansowanie Programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwa celowa przeznaczona na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania tych chorób), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów, dział 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

Zakłada się, że w 2018, 2019 i 2020 r. finansowanie Programu będzie odbywało się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

Szacunkowe koszty realizacji Programu wyrażone w złotych zostały przeliczone na euro według prognozowanego kursu euro zawartego w wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników

makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja październik 2017 r.

Szacunkowe ogólne koszty realizacji Programu w 2018 r. wyniosą 1 193 703,45 zł. Z ogólnej sumy szacowanych kosztów Programu strona polska wystąpi z wnioskiem o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej, w odniesieniu do 75% kosztów kwalifikowalnych, tj. 895 277,58 zł.

Szacunkowe ogólne koszty realizacji Programu w 2019 r. wyniosą 1 193 703,45 zł. Z ogólnej sumy szacowanych kosztów Programu strona polska wystąpi z wnioskiem o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej, w odniesieniu do 75% kosztów kwalifikowalnych, tj. 895 277,58 zł.

Szacunkowe ogólne koszty realizacji Programu w 2020 r. wyniosą 1 193 703,45 zł. Z ogólnej sumy szacowanych kosztów Programu strona polska wystąpi z wnioskiem o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej, w odniesieniu do 75% kosztów kwalifikowalnych, tj. 895 277,58 zł.

Wyżej wymienione wydatki są ponoszone przez Inspekcję Weterynaryjną.

W ramach realizacji Programu nie przewiduje się ponoszenia kosztów przez posiadaczy bydła.

Koszty realizacji Programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na lata 2018, 2019 i 2020 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

5.2. Zestawienie kosztów *

2018 r.

	Przeznaczenie kosztów	Wy- szcze- gólnie- nie	Liczba jednostek **	Koszt jednostkowy w zł/euro ¹⁾	Ogółem kwota w zł	Ogółem kwota w euro	Wniosek o finansowa- nie wspólnoto- we (tak/nie)
1.	Badania laboratoryjne w kierunku BSE²⁾						
1.1.	Szybkie testy	Test ³⁾	37 361	31,45/7,40	1 175 003,45	276 471,40	TAK
1.2.	Badania laboratoryjne potwierdzające	Test ⁴⁾	8	212,50/50,00	1 700	400	TAK
1.3.	Badania laboratoryjne bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE (kohorta, potomstwo)		20	212,50/50,00	4 250	1 000	TAK
2.	Obowiązkowe zabicie						
2.1.	Odszkodowanie za bydło, które ma zostać zabite zgodnie z załącznikiem VII z rozdziałem B z ust. 2.1 rozporządzenia nr 999/2001 ⁵⁾		3	4 250/1000,00	12 750	3 000	TAK
	Razem:				1 193 703,45	280 871,40	

¹⁾ Kurs euro według „Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” zaktualizowanych w październiku 2017 r. przez Ministra Finansów.

²⁾ Określone w ust. 4.6. Programu.

³⁾ Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 4 w odniesieniu do bydła.

⁴⁾ Jedna z metod potwierdzających wymieniona w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 3.1.

⁵⁾ Określone w ust. 4.7.1.2. Programu.

^{*} Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na rok 2018 (w ramach rozdziału 01022 i rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej). W latach 2018, 2019 i 2020 zakłada się, że finansowanie Programu będzie odbywało się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

^{**} Liczbę szybkich testów bydła z grupy ryzyka, liczbę badań laboratoryjnych potwierdzających oraz liczbę badań laboratoryjnych bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE określono na podstawie danych uzyskanych za 2016 r. Liczbę bydła, za które zostanie przyznane odszkodowanie, określono na podstawie danych uzyskanych za 2013 r., ze względu na brak wystąpienia przypadku BSE w 2014 r., 2015 r. i 2016 r.

2019 r.

	Przeznaczenie kosztów	Wy- szcze- gólnie- nie	Liczba jednos- tek **	Koszt jednostkowy w zł/euro ¹⁾	Ogółem kwota w zł	Ogółem kwota w euro	Wniosek o finansowa- nie wspólnoto- we (tak/nie)
1.	Badania laboratoryjne w kierunku BSE²⁾						
1.1.	Szybkie testy	Test ³⁾	37 361	31,45/7,40	1 175 003,45	276 471,40	TAK
1.2.	Badania laboratoryjne potwierdzające	Test ⁴⁾	8	212,50/50,00	1 700	400	TAK
1.3.	Badania laboratoryjne bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE (kohorta, potomstwo)		20	212,50/50,00	4 250	1 000	TAK
2.	Obowiązkowe zabicie						
2.1.	Odszkodowanie za bydło, które ma zostać zabite zgodnie z załącznikiem VII z rozdziałem B z ust. 2.1 rozporządzenia nr 999/2001 ⁵⁾		3	4 250/1 000,00	12 750	3 000	TAK
	Razem:				1 193 703,45	280 871,40	

¹⁾ Kurs euro według „Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” zaktualizowanych w październiku 2017 r. przez Ministra Finansów.

²⁾ Określone w ust. 4.6. Programu.

³⁾ Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 4 w odniesieniu do bydła.

⁴⁾ Jedna z metod potwierdzających wymieniona w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 3.1.

⁵⁾ Określone w ust. 4.7.1.2. Programu.

^{*} Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na rok 2019 r. (w ramach rozdziału 01022 i rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej). W latach 2018, 2019 i 2020 zakłada się, że finansowanie Programu będzie odbywało się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

^{**} Liczbę szybkich testów bydła z grupy ryzyka, liczbę badań laboratoryjnych potwierdzających oraz liczbę badań laboratoryjnych bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE określono na podstawie danych uzyskanych za 2016 r. Liczbę bydła, za które zostanie przyznane odszkodowanie, określono na podstawie danych uzyskanych za 2013 r., ze względu na brak wystąpienia przypadku BSE w 2014 r., 2015 r. i 2016 r.

2020 r.

	Przeznaczenie kosztów	Wy- szcze- gólnie- nie	Liczba jednos- tek **	Koszt jednostkowy w zł/euro ¹⁾	Ogółem kwota w zł	Ogółem kwota w euro	Wniosek o finansowa- nie wspólnoto- we (tak/nie)
1.	Badania laboratoryjne w kierunku BSE²⁾						
1.1.	Szybkie testy	Test ³⁾	37 361	31,45/7,40	1 175 003,45	276 471,40	TAK
1.2.	Badania laboratoryjne potwierdzające	Test ⁴⁾	8	212,50/50,00	1 700	400	TAK
1.3.	Badania laboratoryjne bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE (kohorta, potomstwo)		20	212,50/50,00	4 250	1 000	TAK
2.	Obowiązkowe zabicie						
2.1.	Odszkodowanie za bydło, które ma zostać zabite zgodnie z załącznikiem VII z rozdziałem B z ust. 2.1 rozporządzenia nr 999/2001 ⁵⁾		3	4 250/1 000,00	12 750	3 000	TAK
	Razem:				1 193 703,45	280 871,40	

¹⁾ Kurs euro według „Wytucznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” zaktualizowanych w październiku 2017 r. przez Ministra Finansów.

²⁾ Określone w ust. 4.6. Programu.

³⁾ Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 4 w odniesieniu do bydła.

⁴⁾ Jedna z metod potwierdzających wymieniona w załączniku X do rozporządzenia nr 999/2001 w rozdziale C w ust. 3.1.

⁵⁾ Określone w ust. 4.7.1.2. Programu.

^{*} Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 (w ramach rozdziału 01022 i rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej). W latach 2018, 2019 i 2020 zakłada się, że finansowanie Programu będzie odbywało się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

^{**} Liczbę szybkich testów bydła z grupy ryzyka, liczbę badań laboratoryjnych potwierdzających oraz liczbę badań laboratoryjnych bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE określono na podstawie danych uzyskanych za 2016 r. Liczbę bydła, za które zostanie przyznane odszkodowanie, określono na podstawie danych uzyskanych za 2013 r., ze względu na brak wystąpienia przypadku BSE w 2014 r., 2015 r. i 2016 r.